

УДК 342.951

DOI: 10.32342/2709-6408-2022-1-4-8

О.С. ЛУНІНА,

кандидат юридичних наук, суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду, доцент кафедри права Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)

ORCID: 0000-0002-1739-6748

КОНФЛІКТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЯК УМОВА ВИНИКНЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОГО СПОРУ

Стаття присвячена дослідженню конфліктності державної реєстрації як умови виникнення публічно-правового спору. Визначено правову природу державної реєстрації з врахуванням детермінанти конфліктності як умови виникнення публічно-правових спорів.

Зазначено, що розвиток правосуддя в Україні має бути спрямований на утвердження верховенства права через забезпечення доступності правосуддя, справедливих судових процедур, незалежності, неупередженості та професіоналізму суддів, а також забезпечення правової визначеності, однаковості судової практики і відкритості судових рішень, ефективності судового захисту. Досліджено думку про визначення стадій розвитку юридичного конфлікту. Проаналізовано існуючі визначення поняття юридичного (правового) конфлікту, яке є в цілому усталеним у доктрині публічного права. Під юридичним конфліктом розуміють протиставлення двох чи кількох суб'єктів зумовлене протилежністю чи несумісністю їх інтересів, потреб або цінностей. Названо особливості юридичного конфлікту: зв'язаність конфлікту правовими відносинами, наявність правових ознак суб'єктів чи об'єкта конфлікту; можливість вирішення правовими засобами; галузева визначеність конфлікту; наявність юридичних наслідків; можливість застосування примусових засобів у процесі вирішення конфлікту; вирішення конфлікту в межах спеціальної юридичної процедури. Досліджено доктринальні визначення термінів «реєстрація», «реєстраційне провадження», «державна реєстрація». Наведено висновок щодо особливого характеру конфліктності відносин у сфері державної реєстрації, що полягає в тому, що неналежне виконання суб'єктами владних повноважень у сфері державної реєстрації своїх обов'язків здатне порушити не тільки публічні права осіб на належне здійснення реєстраційної діяльності, а й відповідні права, щодо виникнення або реалізації яких створюються перешкоди (право власності на нерухомість, право на здійснення підприємницької діяльності тощо). Розмежовано поняття «підстави» та «умови» публічно-правового спору. Акцентовано увагу, що конфліктність відносин у сфері державної реєстрації як умова виникнення публічно-правових спорів визначена заінтересованістю особи у реалізації, в першу чергу, певних прав, наданих законом (прав на нерухомість, права на здійснення підприємницької діяльності тощо), а не прав на прийняття суб'єктом владних повноважень відповідних рішень, або вчинення дій.

Ключові слова: конфлікт, конфліктність, публічно-правовий спір, реєстрація, державна реєстрація, адміністративне судочинство.

Постановка проблеми. Не викликає сумніву той факт, що розвиток правосуддя в Україні має бути спрямований на утвердження верховенства права через забезпечення доступності правосуддя, справедливих судових процедур, незалежності, неупередженості та професіоналізму суддів, а також забезпечення правової визначеності, однаковості судової практики і відкритості судових рішень, ефективності судового захисту. Вирішення справи в суді без невинуватеного і необґрунтованого зволікання названо запорукою ефективного захисту особою своїх прав.

Можна вказати, що необхідність наукового опрацювання проблеми правової природи і сутності державної реєстрації визначена трьома чинниками. По-перше, вирішенням державного завдання щодо зменшення тиску на підприємництво та стимулювання підприємницької діяльності шляхом обмеження адміністративних бар'єрів. Другий чинник має суто наукове значення – розв'язання завдання щодо уніфікації реєстраційних процедур, що дозволить закласти доктринальне підґрунтя пропозицій щодо оптимальної їх кількості. Вказане стосується, у першу чергу, державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, складність якої обумовила найбільшу кількість наукових робіт у цьому напрямку. Третім чинником виступає необхідність формування ефективного судового захисту прав, свобод громадян, прав та законних інтересів юридичних осіб у публічно-правових відносинах, пов'язаних із державною реєстрацією.

Стан дослідження. Проблему сутності державної реєстрації аналізували у своїх роботах М.П. Гурковський, С.М. Гусаров, С.В. Лихачов, В.І. Марков, С.С. Овчарук, В.В. Степаненко, О.Г. Юшкевич, Т.В. Мехтієва та інші. Більшість наукових робіт була присвячена проблемі державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, реєстраційної діяльності органів МВС України. Можна виділити науковий доробок у царині обґрунтування процесуальної форми реєстраційної діяльності – реєстраційного провадження. Проте, реєстрація стосується не тільки сфери підприємництва чи права власності на транспортні засоби, але й інших сфер життєдіяльності – нерухомості, міграційних процесів, інформаційного забезпечення, актів цивільного стану, статусу об'єднань громадян, політичних партій тощо.

Вирішення питання щодо притаманності відносинам у сфері державної реєстрації ознак конфліктності вимагає звернення до наукових напрацювань щодо сутності таких правовідносин. Разом із тим, аналіз наукових публікацій свідчить, що питання правовідносин у сфері державної реєстрації на сьогоднішній день не є в достатній мірі розробленим в правовій доктрині. Враховуючи наведене, доцільним уявляється звернення до наукових напрацювань щодо визначення сутності державної реєстрації.

Мета статті – охарактеризувати конфліктність державної реєстрації як умову виникнення публічно-правового спору.

Виклад основного матеріалу. Розгляд такої властивості державної реєстрації, як конфліктність актуалізує звернення до існуючих наукових напрацювань щодо визначення юридичного конфлікту. Значення цього поняття полягає у врахуванні основних ознак юридичного конфлікту, що дозволить вирішити питання про притаманність цих ознак правовідносинам у сфері державної реєстрації. На сьогоднішній день поняття юридичного конфлікту є в цілому усталеним у доктрині публічного права. Під юридичним конфліктом розуміють протиборство двох чи кількох суб'єктів зумовлене протилежністю чи несумісністю їх інтересів, потреб або цінностей. Особливостями юридичного конфлікту називають: зв'язаність конфлікту правовими відносинами, наявність правових ознак суб'єктів чи об'єкта конфлікту; можливість вирішення правовими засобами; галузева визначеність конфлікту; наявність юридичних наслідків; можливість застосування примусових засобів у процесі вирішення конфлікту; вирішення конфлікту в межах спеціальної юридичної процедури. В аспекті цього дослідження заслуговує на увагу також позиція щодо визначення стадій розвитку юридичного конфлікту: виникнення в однієї чи обох сторін мотивів юридичного характеру; виникнення правових відносин між сторонами, що перебувають у конфлікті; розвиток правових відносин у зв'язку з розглядом справи юридичною інстанцією; прийняття правового акту, що є засобом вирішення конфлікту [1, с. 415].

За аналізом судової практики по справах адміністративної юрисдикції можна виділити справи щодо визнання протиправним рішення відповідача щодо відмови у державній реєстрації декларації про готовність об'єкту до експлуатації та зобов'язання відповідача вчинити певні дії, щодо реєстрації податкових накладних, щодо скасування державної реєстрації права власності тощо.

У контексті розгляду питання щодо сутності державної реєстрації викликає зацікавленість наукова думка А.Р. Кирсанова стосовно запровадження реєстраційного права. Дане питання розглядається відносно реєстрації прав на нерухоме майно та висловлюється припущення про відносну самостійність реєстраційного права та процесуальну форму реєстраційної діяльності. Вчений формулює визначення реєстраційного процесу (синонімом до цієї категорії визначено реєстраційну діяльність) як урегульовану законодавством про державну реєстрацію діяльність державних органів – установ юстиції щодо реєстрації прав, спрямована на визнання та підтвердження виникнення, обмеження (обтяження), переходу або припинення прав на нерухоме майно. На думку А.Р. Кирсанова, існує різниця між цивільним і реєстраційним правом, яка проявляється у наступному. Цивільне право, зазначає вчений, регулює суспільні відносини, для яких властива юридична рівність сторін, а реєстраційне – відносини влади-підпорядкування. Вказано про те, що цивільне право регулює майнові відносини, а реєстраційне – процесуальні. Також зазначено про те, що цивільне право є галуззю матеріального права, а реєстраційне – процесуального. І, насамкінець, підкреслено належність реєстраційного права до галузі публічного права, на відміну від цивільного права, яке є галуззю приватного права. При цьому вчений формулює принципи реєстраційного права [2, с. 446-448].

Дійсно, із деякими положеннями А.Р. Кирсанова можна сперечатись. Вказане стосується, зокрема, положення про відносини влади-підпорядкування як предмет регулювання реєстраційним правом. Вчений, швидше за все мав на увазі імперативний характер реєстраційних відносин, що означає обов'язковість виконання рішень, прийнятих суб'єктом здійснення реєстрації – державним органом. Проте особа, яка реєструє право на нерухоме майно, організаційно не підпорядкована суб'єкту, який здійснює державну реєстрацію. Єдине, з чим можна погодитись – це визнання належності реєстраційного права до галузей публічного права, щоправда категоричність виділення реєстраційного права у окрему галузь права викликає бажання дискутувати. Слід також зауважити обмеженість предмету реєстраційної діяльності – тільки щодо реєстрації прав на нерухоме майно та угод із ним. Зважаючи на вказане, науковий підхід А.Р. Кирсанова не може бути визнаний остаточним і беззаперечним. Разом з тим, заслуговує на підтримку та можна визначити як перспективний у науковому плані підхід А.Р. Кирсанова, який виокремлює правові норми, що регулюють реєстраційні відносини та визначає принципи реєстраційного права. Вказані теоретико-правові положення, обґрунтовані вченим, можуть бути покладені в основу подальшого наукового аналізу реєстрації як правового режиму. При цьому, враховуючи імперативний та неюрисдикційний характер реєстраційних відносин, доцільно зазначити про те, що такий правовий режим може бути визначений як адміністративно-правовий.

Окремо слід зауважити, що розуміння реєстраційної діяльності як динамічного явища заслуговує на підтримку і отримало поширення на сьогоднішній день у роботах вітчизняних дослідників. Зокрема, на сьогоднішній день в доктрині публічного права поширеним є підхід, відповідно до якого до діяльності у сфері державної реєстрації застосовується такий термін, як «реєстраційне провадження». Так, М.П. Гурковський, досліджуючи організаційно-правовий аспект реєстраційної діяльності публічної адміністрації, розглядає реєстраційне провадження як послідовну діяльність публічної адміністрації, яка в межах покладеної на неї компетенції здійснює реєстрацію відповідних об'єктів та заносить інформацію до відповідного реєстру. Вказаний дослідник розглядає такі питання, як зміст, особливості, стадії реєстраційного провадження [3, с. 10-11]. Термін «реєстраційне провадження» використовує при характеристиці реєстраційної діяльності також О.Г. Юшкевич [4, с. 5].

Звернення до енциклопедичних юридичних видань дозволяє зазначити про доктринальне визначення сутності категорії «реєстрація». Так, реєстрацію визначено як внесення

до списку, переліку, книг, реєстрів певних відомостей, інформації щодо осіб, майна, прав, фіксація певних фактів тощо [5, с. 717]. Виходячи з цього визначення, реєстрацію слід розглядати як цілеспрямовану діяльність, яка стосується фіксування інформації, фактів, відомостей у офіційно встановлених документах чи реєстрах.

Аналогічне визначення знаходимо в іншому енциклопедичному виданні. Поряд із цим було додано мету реєстрації – облік і контроль, засвідчення дійсності відомостей, об'єктів, документів, організацій, цінних паперів тощо та надання їм законного (легітимного) статусу [1, с. 788]. З наведеного можна визначити мету реєстрації, яка є двоєдиною – з одного боку є контрольною, а з іншого – спрямована на легітимацію учасників відносин, уводячи їх діяльність у правове поле. Ще одним висновком, який може бути зроблений з наведеного визначення – це роль реєстрації як діяльності, спрямованої на надання інформації, відомостям чи іншим об'єктам, які мають бути піддані реєстрації, юридичне значення.

Такому висновку не протирічить ще одне визначення поняття реєстрації. Реєстрація (лат – *registratio*; від *registrum* – список, перелік; англ. *registration*) – 1) у праві юридичний акт визнання та підтвердження уповноваженим суб'єктом (наприклад, державою у особі відповідних державних органів) фактів, подій або явищ, які підлягають обліку і реєстрації, що надає об'єкту реєстрації законність, робить його юридично значимим; 2) у широкому смислі реєстрація – відображення факту, події чи явища у якому-небудь списку, реєстрі, книзі обліку тощо; складання переліку, опису [6, с. 814].

Якісно інше визначення реєстрації надає М.П. Гурковський. Державну реєстрацію вказаний вчений розуміє як інститут адміністративного права, яким забезпечується фіксація фактів, явищ, відомостей чи певних матеріальних об'єктів з метою їх державного обліку та контролю, засвідчення дійсності і надання їм законного статусу, в результаті чого настають юридичні наслідки. Вказується, що реєстрація – це така правова форма діяльності, юридична природа якої визначається тим, що відповідний суб'єкт реєстраційної діяльності ставиться в такі умови, за яких він повинен безпосередньо використовувати норми права для виконання поставлених перед ним завдань [3, с. 7, 8]. Вказане визначення є цінним принаймні з двох позицій. По-перше, державна реєстрація визнається інститутом адміністративного права, що свідчить про існування істотних особливостей правовідносин у цій сфері, а отже – впливає на дослідження публічно-правових спорів, що виникають з таких відносин. По-друге, на відміну від зазначених вище визначень, у визначенні М.П. Гурковського прямо зазначається про існування юридичних наслідків вчинення реєстраційних дій. Зазначене положення має ключове значення для характеристики конфліктності відносин у сфері державної реєстрації як умови виникнення публічно-правового спору. Адже, наявність юридичних наслідків свідчить про існування у особи, яка звертається за вчиненням певної реєстраційної дії юридичного інтересу, який виходить за рамки суто публічного інтересу щодо виконання суб'єктом владних повноважень своїх обов'язків. Наприклад, відповідно до ч. 4 ст. 334 ЦК України, права на нерухоме майно, які підлягають державній реєстрації, виникають з дня такої реєстрації відповідно до закону. Зазначене дозволяє стверджувати про наявність одночасно двох груп інтересів, що порушуються у разі неналежного здійснення органом реєстрації своїх обов'язків: публічний інтерес щодо виконання суб'єктом владних повноважень своїх обов'язків; публічний або приватний інтерес, що безпосередньо пов'язаний з об'єктом державної реєстрації.

Тож можна виділити широке і вузьке (юридичне) значення державної реєстрації. У широкому значенні реєстрація полягає у цілеспрямованій діяльності щодо внесення відомостей про об'єкт, який підлягає реєстрації, у офіційні документи, реєстри. У вузькому значенні реєстрація є юридичним актом визнання законним та юридично значимим об'єкт реєстрації (інформацію, відомості, речі матеріального світу тощо). Проте вузьке значення реєстрації може бути застосоване і щодо дозвільної діяльності, як-от ліцензування, сертифікація, патентування, видача власне різних дозволів, висновків тощо. Саме тому доречно поєднати сформульовані у правовій доктрині широке і вузьке значення реєстрації, передбачивши положення щодо цілеспрямованості відповідної діяльності та її характеру – відображення певного об'єкта реєстрації у реєстрі. Причому термін «реєстр» доцільно розглядати узагальнено – як

передбачений законодавством акт-документ (в тому числі – електронний) для здійснення реєстрації.

Таким чином, державну реєстрацію доцільно визначити як юридичний акт, який полягає у відображенні уповноваженим суб'єктом об'єкта реєстрації у реєстрі, що надає об'єкту законності та юридичне значення.

Слід зауважити, що специфіка реєстраційної діяльності, реєстраційних проваджень є настільки вираженою, що на сьогоднішній день в юридичній літературі неодноразово зустрічались пропозиції щодо прийняття єдиного нормативного акту з питань державної реєстрації. Так, М.П. Гурковський зазначає, що практична реалізація покращення якості надання реєстраційних послуг має відбуватися через ухвалення спеціального нормативно-правового акту, який би визначив сферу адміністративних послуг та врегулював процедурні відносини між приватними (фізичними та юридичними) особами та публічною адміністрацією [3, с. 9]. Таке наукове обґрунтування позиції вже знайшло своє визначення та закріплення в Законі України «Про адміністративні послуги» [7], положення якого мають сприяти наданню адміністративних послуг на чітко визначених правових засадах, що дасть змогу задовольнити потреби споживачів адміністративних послуг, забезпечить захист їхніх прав та інтересів, гарантованих законом.

В межах проблематики адміністративно-правового забезпечення сфери реєстрації фізичних осіб Т.В. Мехтієва наголошувала на необхідності прийняття Кодексу про єдиний реєстр фізичних осіб, який би містив усю сукупність необхідної інформації відносно понятійного апарату, діяльності державних органів, захисту персональних даних, юридичну відповідальність за порушення чинних правил [8, с. 37].

За наслідками аналізу правової позиції Т.В. Мехтієвої стосовно особливостей реєстрації можна зробити висновок про притаманність їй особливих: сфер існування (функціонує у сферах, де необхідним є неухильне виконання приписів і певної правової поведінки); принципів організації управлінського впливу (обмеження державного втручання в діяльність соціальних інститутів, координація громадян і держави при реалізації програм управління тощо); методів здійснення контролю за фактичним виконанням обов'язкових умов, пов'язаних із державною реєстрацією, діяльністю суб'єктів реєстраційних правовідносин; порядку регулювання певних сфер адміністративних правовідносин; взаємозв'язку норм у сфері державної реєстрації, що виявляється в тому, що вони можуть складати один правовий інститут; взаємозв'язок змісту і форми [8, с. 41].

На сьогоднішній день в юридичній літературі визначено складові реєстрації. До них віднесено: суб'єкти реєстрації; об'єкти реєстрації (фізичні особи); канали надходження інформації; юридична відповідальність за невиконання реєстраційних вимог [8, с. 37]. Хоча вказаний висновок вченої зроблено в рамках реєстрації фізичних осіб, але як уявляється, він представляє увагу також і щодо загального визначення реєстрації. Зокрема, на особливу увагу у подальшому дослідженні заслуговують такі елементи, як суб'єкти реєстрації; об'єкти реєстрації; юридична відповідальність за невиконання реєстраційних вимог. Так, дослідження суб'єктів та об'єктів реєстрації сприяє виявленню кола суб'єктів реєстраційних правовідносин, а отже – суб'єктів публічно-правового спору у сфері державної реєстрації.

Дослідження об'єктів реєстрації, як уявляється, сприяє виявленню також тих прав, щодо яких здійснюється державна реєстрація, а отже побічним чином сприяє більш детальному розкриттю предмету публічно-правового спору.

Заслуговує на увагу також позиція Т.В. Мехтієвої щодо визначення груп правовідносин, які регламентуються правовими нормами, що утворюють інститут державної реєстрації фізичних осіб. Зокрема, до таких груп вона відносить: 1) відносини, що виникають з приводу створення та організації діяльності реєструючих органів; 2) відносини, що виникають між органами виконавчої влади (орган реєстрації) та особами, що бажають зареєструвати свої права або певний правовий статус (шлюб, народження дитини) [8, с. 40]. Значення вказаного підходу для цього дослідження вбачається, передусім, в тому, що він дозволяє відмежувати ті групи відносин у сфері державної реєстрації, які слід досліджувати в першу чергу. Так, аналіз судової практики щодо розгляду публічно-правових спорів у сфері державної реєстрації вказує, що переважна більшість таких

спорів виникає саме між органами виконавчої влади (органами реєстрації) та особами, що бажають зареєструвати свої права або певний правовий статус. Спори у сфері створення та організації діяльності органів реєстрації на практиці майже не зустрічаються. Коротко їх можна охарактеризувати як компетенційні спори між органами, які мають повноваження щодо створення органів реєстрації, а також спори між органами реєстрації та органами створення.

Вказане дає підстави для проміжного висновку щодо особливого характеру конфліктності відносин у сфері державної реєстрації, що полягає в тому, що неналежне виконання суб'єктами владних повноважень у сфері державної реєстрації своїх обов'язків здатне порушити не тільки публічні права осіб на належне здійснення реєстраційної діяльності, а й відповідні права, щодо виникнення або реалізації яких створюються перешкоди (право власності на нерухомість, право на здійснення підприємницької діяльності тощо). Вказане відрізняє дану сферу правовідносин від таких, як наприклад, відносини у сфері державної служби або відносини, що є предметом розгляду при вирішенні компетенційних спорів чи спорів щодо оскарження правових актів органів влади. Перед тим, як давати характеристику конфліктності як умови виникнення публічно-правового спору у сфері державної реєстрації доцільним уявляється врахувати не тільки наукові підходи щодо визначення державної реєстрації та юридичного конфлікту, але також визначити власне поняття «умови виникнення публічно-правового спору».

Звернення до юридичної літератури дозволяє стверджувати, що на сьогодні вказане поняття чітко не визначене у правовій доктрині. Натомість воно є визначеним у філософії. Так, філософія розглядає умови як те, від чого залежить дещо інше (зумовлене), що робить можливим наявність речі, стану, процесу [9, с. 469]. Найближчим до нього застосовується поняття «підстава виникнення публічно-правового спору» [10, с. 10; 11, с. 15].

Вказане поняття використовується, передусім, як елемент публічно-правового спору, але з метою визначення напряму подальшого дослідження слід встановити співвідношення між вказаними поняттями. Тимошенко К.О. та Хлібороб Н.Є., фактично, підставу виникнення публічно-правового спору пов'язують із фактами, порушення прав, свобод, законних інтересів (К.О. Тимошенко) або суб'єктивним уявленням щодо такого порушення (Н.Є. Хлібороб). Враховуючи наведене, можна попередньо визначити розмежування між поняттям «підстави» та «умови» щодо публічно-правового спору.

Поняттям підстави можливим є охоплювати те, що безпосередньо спричинює звернення до уповноваженого органу щодо захисту прав (суб'єктивне уявлення про порушення прав, свобод, законних інтересів), а «умови» – це певні обставини, які сприяють виникненню такого спору. Можна зауважити, що в окремих випадках такі поняття можуть збігатись. Зокрема, не завжди порушення прав спричинює подання позову. Але, вказане порушення може виступати «приводом» до його подання. Відповідні факти, які складають підставу звернення до уповноваженого органу, як правило, наводяться при обґрунтуванні відповідних вимог, а умови – не завжди відображаються. Таким чином поняття «підстава» та «умова» стосовно виникнення публічно-правового спору співвідносяться між собою як причина та привід.

У даному вимірі конфліктність відносин у сфері державної реєстрації як умова виникнення публічно-правового спору у цій сфері характеризується тим, що особа, звертаючись за вчиненням реєстраційної дії прагне не тільки законних дій суб'єктів владних повноважень, але й реалізації інших прав, що безпосередньо залежить від таких дій. Більше того, незважаючи на те, що основоположними, з позиції правовідносин, виступають активні адміністративні відносини, в яких особа має право вимагати від суб'єкта владних повноважень вчинення певних дій або прийняття рішень, а цей суб'єкт має відповідні обов'язки, але вказані правовідносини є лише засобом реалізації інших прав особи. Тому основний мотив щодо звернення до адміністративного суду лежить не у площині вказаних основних відносин, а у площині прагнення реалізації інших прав, передбачених законодавством. Вказане є особливістю конфліктності відносин у сфері державної реєстрації як умови виникнення публічно-правових спорів.

Наведені наукові підходи щодо сутності юридичного конфлікту та державної реєстрації дають підставу охарактеризувати цю діяльність як конфліктну в тому відношенні, що під час її здійснення можуть стикатись між собою наступні групи інтересів: 1) компетенції різних

державних органів, якщо у процесі створення та організації органів реєстрації беруть участь різні державні органи (компетенційні спори); 2) державні інтереси щодо недопущення реєстраційних дій за відсутності підстав, встановлених законодавством та інтереси фізичних, юридичних осіб, що звертаються за вчиненням таких дій. Крім того, врахування особливостей предмету публічно-правового спору у сфері державної реєстрації дозволяє зробити висновок, що конфліктний характер державної реєстрації обумовлюється також заінтересованістю фізичних та юридичних осіб у реалізації своїх прав, свобод, законних інтересів, реалізація яких відповідно до законодавства пов'язана із державною реєстрацією.

Характеризуючи конфліктність діяльності у сфері державної реєстрації, доцільним уявляється навести позицію Т.В. Мехтієвої, яка зазначає про наявність серед науковців єдиної думки, застосування реєстрації як одного з методів адміністративно-правового регулювання в більшому обсязі, ніж це необхідно, породжує напруженість у відносинах із суб'єктами державної влади, призводить до розвитку бюрократизму. А там, де реєстраційна процедура недостатньо врегульована правом, виникають тяганина, свавілля, зловживання владою і корупція [8, с. 39].

Висновки. Досліджені наукові підходи щодо сутності юридичного конфлікту та державної реєстрації дають підставу охарактеризувати цю діяльність як конфліктну в тому відношенні, що під час її здійснення можуть стикатись між собою наступні групи інтересів: 1) компетенції різних державних органів, якщо у процесі створення та організації органів реєстрації беруть участь різні державні органи (компетенційні спори); 2) державні інтереси щодо недопущення реєстраційних дій за відсутності підстав, встановлених законодавством та інтереси фізичних, юридичних осіб, що звертаються за вчиненням таких дій. Серед другої групи інтересів слід особливо відмітити заінтересованість фізичних та юридичних осіб у реалізації своїх прав, свобод, законних інтересів, реалізація яких відповідно до законодавства пов'язана із державною реєстрацією. Саме друга група інтересів виступає чинником впливу на виникнення публічно-правових спорів у цій сфері.

Конфліктність відносин у сфері державної реєстрації як умова виникнення публічно-правових спорів визначена заінтересованістю особи у реалізації, в першу чергу, певних прав, наданих законом (прав на нерухомість, права на здійснення підприємницької діяльності тощо), а не прав на прийняття суб'єктом владних повноважень відповідних рішень, або вчинення дій.

Список використаної літератури

1. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: Юридична думка, 2012. 1020 с.
2. Кирсанов А.Р. Регистрационное право – формирующая отрасль современного российского права. Антология научной мысли: Сборник статей. Москва: Статут, 2008. 773 с.
3. Гурковський М.П. Реєстраційна діяльність публічної адміністрації: організаційно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2010. 19 с.
4. Юшкевич О.Г. Провадження в справах про державну реєстрацію фізичних осіб-підприємців: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2007. 20 с.
5. Енциклопедія цивільного права України / ред. Я.М. Шевченко. Київ: ІнЮре, 2009. 952 с.
6. Тихомирова Л.В. Юридическая энциклопедия. Москва, 2013. 1088 с.
7. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (дата звернення: 12.10.2022).
8. Мехтієва Т.В. Реєстраційне право: навчальний посібник. Київ: Дакор, 2011. 312 с.
9. Философский энциклопедический словарь. Москва: ИНФРА-М, 2003. 576 с.
10. Тимошенко К.О. Публічно-правовий спір як предмет юрисдикції адміністративних судів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2012. 20 с.
11. Хлібороб Н.Є. Публічно-правовий спір як предмет юрисдикційної діяльності адміністративного суду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2012. 22 с.

THE CONFLICT OF STATE REGISTRATION AS A CONDITION FOR THE EMERGENCE OF A PUBLIC LEGAL DISPUTE

Olena S. Lunina, PhD in Legal Sciences, judge of the Dnipropetrovsk District Administrative Court, Associate Professor of the Department of Law, Alfred Nobel University (Ukraine).

E-mail: lunina.olenaolena@gmail.com

DOI: 10.32342/2709-6408-2022-1-4-8

Keywords: *conflict, conflict, public legal dispute, registration, state registration, administrative proceedings.*

The article is devoted to the study of the conflict of state registration as a condition for the emergence of a public legal dispute. The legal nature of state registration is determined, taking into account the determinant of conflict as a condition for the emergence of public legal disputes.

It is noted that the development of justice in Ukraine should be aimed at strengthening the rule of law by ensuring access to justice, fair judicial procedures, independence, impartiality and professionalism of judges, as well as legal certainty, Uniformity of judicial practice and openness of judicial decisions, effectiveness of judicial protection. The article studies an opinion on determination of stages of development of legal conflict. The existing definitions of the concept of legal conflict have been analyzed, which is generally well-established in the doctrine of public law. A legal conflict is defined as a conflict between two or more actors based on the opposite or incompatibility of their interests, needs or values. The features of legal conflict are named: the connection of the conflict with legal relations, the presence of legal features of the subjects or the object of the conflict; the possibility of legal settlement; sectoral certainty of the conflict; the presence of legal consequences; the possibility of using coercive means in the conflict resolution process; conflict resolution through a special legal procedure. The doctrinal definitions of terms “registration”, “registration proceedings”, “state registration” were studied. The conclusion concerning the special character of the conflict of relations in the field of state registration is given, which is: that the improper exercise of authority by subjects in the field of state registration may violate not only the public rights of persons to properly carry out registration activities, but also the relevant rights, on the occurrence or implementation of which obstacles are created (ownership of real estate, the right to conduct business, etc.). The concepts of “foundation” and “conditions” of public-legal dispute are delimited. It is emphasized that the conflict of relations in the field of state registration as a condition for the emergence of public legal disputes is determined by the individual's interest in realizing, first of all, certain rights granted by law (rights to real estate, the right to carry out entrepreneurial activities, etc.), and not the rights to accept the subject of the authority of relevant decisions or actions.

References

1. Shemshuchenko, Yu.S. (2012). *Velykyi entsyklopedychnyi yurydychnyi slovnyk* [Big encyclopedic legal dictionary]. Kyiv, Legal opinion, 1020 p.
2. Kyrсанов, A.R. (2008). *Rehystratsyonnoe pravo – formyuiushchaia otrasl sovremennoho rossiyskoho prava. Antolohyia nauchnoi misly: Sbornyk statei* [Registration law is a formative branch of modern Russian law. Anthology of scientific thought: Collection of articles]. Moscow, Statute, 773 p.
3. Hurkovskiy, M.P. (2010). *Reiestratsiina diialnist publichnoi administratsii: orhanizatsiino-pravovyi aspekt*. Avtoref. Diss. kand. yuryd. nauk [Registration activity of public administration: organizational and legal aspect. Autoref. Candidate of legal sci. diss.]. Lviv, Lviv State University of Internal Affairs, 19 p.
4. Yushkevych, O.H. (2007). *Provadzhennia v spravakh pro derzhavnu reiestratsiiu fizychnykh osib-pidpnyemtsiv*. Avtoref. Diss. kand. yuryd. nauk [Proceedings in cases of state registration of individual entrepreneurs. Autoref. Candidate of legal sci. diss.]. Kharkiv, Kharkiv National University of Internal Affairs, 20 p.

5. Shevchenko, Ya.M. (2009). *Entsyklopediia tsyvilnoho prava Ukrainy* [Encyclopedia of civil law of Ukraine]. Kyiv, InYure, 952 p.
6. Tykhomyrova, L.V. (2013). *Yurydycheskaia entsyklopedyia* [Legal encyclopedia]. Moscow, 1088 p.
7. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Law of Ukraine “About administrative services”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (Accessed 12 October 2022).
8. Mekhtieva, T.V. (2011). *Reiestratsiine pravo* [Registration right]. Kyiv, Dakor, 312 p.
9. *Fylosofskyi entsyklopedycheskyi slovar* (2003). [Philosophical encyclopedic dictionary]. Moscow, INFRA-M, 576 p.
10. Tymoshenko, K.O. (2012). *Publichno-pravovyi spir yak predmet yurysdyksii administratyvnykh sudiv*. Avtoref. Diss. kand. yuryd. nauk [Public-law dispute as a subject of jurisdiction of the administrative courts. Autoref. Candidate of legal sci. diss.]. Kyiv, Institute of State and Law named after V.M. Koretsky National Academy of Sciences of Ukraine, 20 p.
11. Khliborob, N.Ie. (2012). *Publichno-pravovyi spir yak predmet yurysdyksiinoi diialnosti administratyvnoho sudu*. Avtoref. Diss. kand. yuryd. nauk [Public legal dispute as a subject of jurisdictional activity of an administrative court Autoref. Candidate of legal sci. diss.]. Lviv, National University “Lviv Polytechnic”, 22 p.

Одержано 18.10.2022.